

ÄIDINKIELEN PRELIMINÄÄRIKOE 2016

TEKSTITAIDON KOE

Ohje

Tehtävät liittyvät oheiseen aineistoon. **Valitse viidestä tehtävästä kolme.** Tehtävät arvos-
tellaan pistein 0–6. Vastausta kirjoittaessasi voit lähteä siitä, että lukija tuntee aineiston.
Vastauksessa esitetyt havainnot, väitteet ja tulkinnat tulee kuitenkin perustella aineiston
avulla. Vastauksen sopiva pituus on noin 2 sivua. Aloita jokainen vastaus uudelta sivulta.
Anna kullekin vastaustekstillesi otsikko. Merkitse otsikon eteen tehtävän numero. Vas-
tausten tulee olla selvästi ja siististi kirjoitettuja, mutta niitä ei tarvitse kirjoittaa puhtaaksi
kuulakynällä tai musteella.

Tehtävät

1. Vertaile sivulla 2 olevaa Aleksis Kiven *Seitsemän veljestä* -romaanin (1870) ja sivulla 3
olevaa Riina Katajavuoren *Wenla Männistö* -romaanin (2014) aloitusta.
2. Analysoi Riina Katajavuoren *Wenla Männistö* -romaanikatkelman (s. 3) tyyliä.
3. Erittele ja arvioi Turun Sanomien uutista (s. 4) tekstilajinsa edustajana.
4. Millainen kuva Kaisa Mäkräisestä syntyy tekstikokonaisuuden (s. 5–6) perusteella, ja
millä keinoilla kuva luodaan?
5. Erittele Yhteisvastuukeräys-kampanjan 2014 (s. 7) vaikuttamiskeinoja.

Aineisto

Aleksis Kivi: <i>Seitsemän veljestä</i> (romaanikatkelma).....	2
Riina Katajavuori: <i>Wenla Männistö</i> (romaanikatkelma).....	3
Rebekka Härkönen: <i>Ryyppyiltana leikitty "puukkoleikki" vei vankilaan</i> (uutinen).....	4
Jarmo Färdig: <i>Sihti taas kohdallaan</i> (uutisartikkeli)	5–6
<i>Yhteisvastuu 2014 parantaa suomalaista saattohoitoa</i> (kampanjamainos)	7

Huom. Tekstien kieliasu on alkuperäinen.

Ensimmäinen luku

Jukolan talo, eteläisessä Hämeessä, seisoo erään mäen pohjaisella rinteellä, liki Toukolan kylää. Sen läheisin ympäristö on kivinen tanner, mutta alempana alkaa pellot, joissa, ennenkuin talo oli häviöön mennyt, aaltoili teräinen vilja. Peltojen alla on niittu, apilaäyräinen, halki-leikkaama monipolvisen ojan; ja runsaasti antoi se heiniä. ennenkuin joutui laitumeksi kylän karjalle. Muutoin on talolla avaria metsiä, soita ja erämaita, jotka, tämän tilustan ensimmäisen perustajan oivallisen toiminnan kautta, olivat langenneet sille osaksi jo ison-jaon käydessä entisinä aikoina. Silloinpa Jukolan isäntä, pitäen enemmän huolta jälkeentulevainsa edusta kuin omasta parhaastansa, otti vastaan osaksensa kulon polttaman metsän ja sai sillä keinolla seitsemän vertaa enemmän kuin toiset naapurinsa. Mutta kaikki kulovalkean jäljet olivat jo kadonneet hänen piiristänsä ja tuuhea metsä kasvanut sijaan. – Ja tämä on niiden seitsemän veljen koto, joiden elämänvaiheita tässä nyt käyn kertoilemaan.

Veljesten nimet vanhimmasta nuorimpaan ovat: Juhani, Tuomas, Aapo, Simeoni, Timo, Lauri ja Eero. Ovat heistä Tuomas ja Aapo kaksoispari ja samoin Timo ja Lauri. Juhani, vanhimman veljen, ikä on kaksikymmentä ja viisi vuotta, mutta Eero, nuorin heistä, on tuskin nähnyt kahdeksantoista auringon kierrosta. Ruumiin vartalo heillä on tukeva ja harteava, pituus kohtalainen, paitsi Eeron, joka vielä on kovin lyhyt. Pisin heistä kaikista on Aapo, ehkä ei suinkaan harteivin. Tämä jälkimmäinen etu ja kunnia on Tuomaan, joka oikein on kuuluisa hartioittensa leveyden tähden. Omituisuus, joka heitä kaikkia yhteisesti merkitsee, on heidän ruskea ihonsa ja kankea, hampun-karvainen tukkansa, jonka karheus etenkin Juhanilla on silmään pistävä.

Aleksis Kivi: *Seitsemän veljestä*, 1870

Alku

Helsingin Kumpulassa, Allastien ja Intiankadun kulmassa, on punainen puutalo. Silmänkantaman päässä pauhaa Kustaa Vaasan tie, jonka toisella puolella sijaitsee Toukola (mistä löytyvät eksoottiset Sumatrantie, Jaavantie, Kongotie).

Tuon sosiaalitoimen syystäkin silmätikkuna olevan omakotitalon lähellä, siinä loivassa rinteessä missä hellepäivinä jonotetaan Kumpulaa maauimalaan, kasvaa happamia marja-aronioita, joista peruskoulu-ikäisten vanhemmat opettajan johdolla syksyisin valmistavat myyjäisiin omena-aronia-nektaria. Intiankadun molemmin puolin kohoilee kallioita sekä kaupunkimetsän ja pusikon välimuotoa, minne äidit lapsineen palmusunnuntain alla sukeltavat etsimään pajunvitsoja.

Kumpulassa on vielä hyvää vanhan ajan kylähenkeä. Puutarhakaupunginosan asukkaat tuntevat toisensa, vaihtuvuus on vähäistä. Myös punaisen talon poikajoukkion laatu on kaikkien tiedossa.

Pasific – Tyynenmeren taistelutoverit

Veljekset ja tytöt katsovat toisesta maailmansodasta kertovaa HBO:n minisarjaa Pasific – Tyynenmeren taistelutoverit. Merivoimien suurimman joukko-osaston jenkkiotilaat taistelevat paratiisisaarilla japanilaisia vastaan. Guadalcanal, Cape Gloucester, Peleliu, Iwo Jima, Okinawa. Paljon lähikuvaa, paljon roisketta, taivaalta leijuvaa valkoista tuliperäistä hippusta. Ollaan teltoissa, luetaan Raamattua ja Hemingwayta. Kärsitään janoa, merkitään lyijykynällä muistiin henkilökohtaisten kaatojen määrää. Kasvetaan, koetaan yhteyttä ja veljeyttä. Kiinnytetään esimieheen. Välitetään, keskustellaan, menetetään.

WENLA (vispaa käsiään sivuilla). ÄÄÄK! IIIK! (nauraa) Paperia!

JUSA (ryntäilee ja säntäilee, tuo vessapaperia, painelee Wenlan avokaulaisen potkukupukumaisen sortsitoppiasun pehmeää, kukkeaa kaula-aukkoa). Sä oot yks söhelö.

WENLA (kiemurtelee, hekottaa, nauttii). Se oli vahinko! Cappuccinot hulahti tissien väliin.

ANSKU. Miten sä onnistuitkin.

JUSA. Sinne lorautit sumpit.

WENLA (avaa ylimmän napin ja kurkistaa miten märkää kaikki on, poukkaa ylös sohvalta, hihittää. Lämmin neste imeytyy turkooseihin rintaliiveihin, rintaliiveistä miehustaan, ja valuu edelleen mahalle. Wenla ravistelee hartioitaan). Uuu! Tuntuu samalta ku olis pissannu housuun.

JUSA (tuijottaa rintoja). Ai?

WENLA (selittää käsillään). Mut vaan vähän ylempänä.

JUSA. Justiin. (Jusa puristaa märkää paperimyttyä nyrkissään niin että nestettä valuu rystysten välistä lattialle, katsoo Wenlaa, märkää tissivakoa, hieraisee nenäänsä, toljottaa sitten paperimyttyjä, kumartuu nostamaan pudonneen kahvikupin ja jää seisomaan se kädessään.)

Riina Katajavuori: *Wenla Männistö*, Tammi 2014.

Ryppyiltana leikitty ”puukkopeli” vei vankilaan

Kop, kop, kop – puukon terävä kärki nakutteli sormien välejä pöydällä. Kolme nuorta miestä pelasi vanhaa vaarallista peliä ryppyiltansa ratoksi Laitilassa viime syyskuussa. Kaveruksilla oli käytössä useita veitsiä, joita välillä jopa teroitettiin. Sitten miehet päättivät lisätä puukkoleikin jännitystä.

Pelaajat asettivat sormensa toisten sormien kanssa limittäin pöydän pintaa vasten. Käsien päälle pudotettiin puukko. Häviöjää oli se, joka veti kätensä ensiksi pois alta. Humalaiset sopivat, että kaksi perättäistä voittoa saanut saisi viiltää häviäjää käteen.

Ensin viilsi 28-vuotias kaksi kertaa sormiin 29-vuotiaasta vastapelaajaansa. Sitten koitti 29-vuotiaan vuoro. Kukaan miehistä ei osannut kertoa, miten va-

kava käsivamma täsmälleen ottaen lopulta syntyi.

Varsinais-Suomen käräjäoikeudessa 28-vuotiaasta syytettiin pahoinpitelystä ja 29-vuotiaasta teon törkeästä asteesta. Kummatkin kiistivät syyllistyneensä rikokseen, sillä viiltämiseen oli lupa.

Pahemmin viiltänyt tosin myönsi ruumiinvamman tuottamuksen.

Oikeus katsoi, että pelissä oli kyse yhteisestä riskinotosta ja totesi molempien syyllistyneen pahoinpitelyyn. Puukolla sormiin viiltänyt sai rangaistukseksi 40 päiväsakkoa.

Käsivarteen viiltäneen miehen teon tuomioistuin katsoi niin vakavaksi, että passitti miehen 10 kuukaudeksi vankilaan.

Tuomiossa otettiin huomioon miehen aiempi rikostausta.

(Toimittaja: Rebekka Härkönen,
julkaistu Turun Sanomissa 2.1.2013)

Sihti taas kohdallaan

Kaisa Mäkäräinen pudotti 19 taulua ja otti jo kolmannen peräkkäisen ykköstilansa ampumahiihdon maailmancupissa

URHEILU 15.12.2014

Jarmo Färdig

HELSINGIN SANOMAT

Kaisa Mäkäräinen pudotti toisella pystypaikalla laikat, vaikka mittari ranteessa kertoi, että syke on 162.

Kuva: Samuel Kubani AFP

Ampumahiihtäjä Kaisa Mäkäräinen on tällä hetkellä täysin pitelemätön maailmancupissa.

Joensuulainen otti sunnuntaina Hochfilzenissä jo kolmannen peräkkäisen osakilpailuvoittonsa. Tällä kertaa ykköstitä tuli takaa-ajoksi kutsutussa kilpailussa, joka ei suomalaisen ylivoiman vuoksi vastannut nimeään.

Mäkäräinen, 31, pääsi perjantaisen pikakisän voittonsa ansiosta radalle 10,4 sekunnin etumatkan turvin. Hän tuli maaliin 10 km:n kisassa 34,4 sekuntia ennen Venäjän Jekaterina Glazerinaa. Kolmanneksi sijoittunut Ranskan Anais Bescond jäi jo 46,5 sekuntia.

Mäkäräinen ampui kärkekolmikron muiden naisten tavoin yhden ohilaukauksen. Suomalaiselta karkasi ensimmäinen luoti ensimmäisellä pystypaikalla.

”Se tuntui ihan hyvältä laukaukselta, mutta ei siinä ollut aikaa jäädä ihmettelemään sitä kuin muutamaksi sekunniksi”, Mäkäräinen kertoi puhe-imitse HS:lle.

”Kisa oli ihan riittävän kova. Se oli paljon vaikeampi, mitä ulkopuoliselle näytti.”

Hänen kauden kolmas ja uransa kahdestoista voitto perustui erinomaiseen työhön ampumapenkalla. Laikkoja putosi 19.

Mäkäräinen ei suostunut kutsumaan kauden starttiaan unelma-aluksi, vaikka hän on ollut jokaisessa viidessä osakilpailussa kolmen parhaan joukossa.

”En ajattele asioita tuloksien kautta, vaan keskityn koko ajan tekemiseeni ja itseluottamukseni rakentamiseen. Lähdän joka kisaan suoritus, en tulos edellä.”

Maailmancupin kokonaisvoiton puolustaja johtaa tämän talven kisaä ylivoimaisesti. Mäkäräisellä on jo 77 pisteen karkumatka Valko-Venäjän Darja Domratševaan.

Joensuulainen on jo vuosia ollut yksi vauhdikkaimmista – ellei nopein – ladulla. Tällä kaudella myös luodit ovat osuneet osoitteeseensa. Mäkäräinen on ampunut 80 kertaa, osumia on 71.

”Ei sitä nyt häikäiseväksi voi sanoa, vaikka siihen pyritään. Kesällä tuli paukuteltua jotain kymmenentuhatta kertaa. En ole tarkkaa kirjaa pitänyt.”

Näennäisestä helppoudestaan huolimatta eilinen ykkössija vaati veronsa. Mäkäräinen on pitänyt vajaan viikon flunssaa, joten hänen ykkös-vahvuutensa – hiihto – oli rankkaa.

”Kisa oli ihan riittävän kova. Se oli paljon vaikeampi, mitä ulkopuoliselle näytti. Meno ei ollut vahvaa. Olin väsynyt, ja jalat ovat yhä väsyneet”, hän totesi kolmisen tuntia kisan jälkeen.

Lepoa ei ole ennen joulua tiedossa. Maailmancup jatkuu ensi torstaina Slovenian Pokljukassa.

Suomen tuore päävalmentaja Marko Laaksonen on saanut uralleen lentävän lähdön.

”Kaisan [Mäkäräinen] alkua on vaikea kuvaila. Hänellä on juuri nyt sellainen itseluottamus, että oksat pois”, sanoi Laaksonen, joka valmensi kolme edellistä kautta Ruotsin maajoukkueita.

Sievoiset joulurahat

Ampumahiihtäjä Kaisa Mäkäräinen on tienannut runsaassa viikossa palkintorahaa maailmancupista 61 250 euroa, joten joensuulainen voi halutessaan lähteä huoletta jouluostoksille.

Kansainvälinen ampumahiihtoliitto maksaa jokaisessa osakilpailussa kymmenelle parhaalle. Voittaja kuittaa 13 000, kakkonen 10 000 ja kolmas 7 000 euroa. Lisäksi maailmancupin kokonaiskisan johtaja ja eri alalajien kärkiurheilijat saavat bonuksena ”liivilisää” 750 euroa.

Mäkäräisellä on kaudelta viisi starttia. Saldo on komea: toinen, kolmas ja kolmasti ykkönen.

Joensuulainen sai Östersundin osakilpailussa palkintorahaa 30 000 ja bonuksia 3 000 euroa. Hochfilzenistä irtosi 26 000 ykkössijoista ja bonuksina 2 250 euroa.

Mäkäräinen on lajinsa ehdotonta eliittiä. Hänellä on lukuisia yhteistyösopimuksia, jotka poikivat lisäeuroja bonuksineen. Sopimussummat eivät ole julkisia.

Kommentti: Kaisa Mäkäräisen kauden alku on sokeeraava

Kaisa Mäkäräisen aloitus kauden 2014–2015 maailmancupissa on sokeeraava, vaikka hän itse suhtautuu asiaan ainakin julkisesti maltillisesti.

Joensuulainen on vallannut kolme voittoa ja kaikkiaan viisi palkintosijaa peräkkäin. Moiseen eivät herkässä lajissa ole yltäneet kuin jo eläkkeelle kilpailutoiminnasta siirtyneet Saksan Magdalena Neuner ja Norjan Tora Berger.

Vuosi sitten Mäkäräisen alku maailmancupissa oli ohdakkeinen. Hän aloitti 46. tilalla, eivätkä seuraavatkaan sijoitukset olleet kuin osastoa ynnämuut.

Viime kaudella hän nousi alkuhankaluuksien jälkeen kokonaisvoittajaksi. Nyt hän johtaa ylivoimaisesti cupia.

Mäkäräisen kohdalla toteutuu myönteinen lumipalloeefekti. Menestys näkyy itseluottamuksena, joka versoo menestystä.

Mäkäräinen kilpaili Itävallan Hochfilzenissä flunssaisena tai ainakin toipilaana. Hän itse tietää rajansa, mutta kannattaako riskejä ottaa?

Jos oli joensuulainen viikonloppuna vakuuttava, niin sama pätee sunnuntaina Ylelle kisa kommentoineeseen Sanna-Leena Perunkaan, 38. Moninkertainen arvokisaedustaja toi havainnoillaan takaa-ajokisaan kolsi lisäarvoa.

Yhteisvastuu 2014 parantaa suomalaista saattohoitoa

Suomessa saattohoitoa tarvitsee vuosittain noin 15 000 parantumattomasti sairasta ihmistä. Tällä hetkellä jokaisella heistä ei kuitenkaan ole mahdollisuutta laadukkaaseen tukeen ja hoitoon elämänsä viimeisillä metreillä.

Sosiaali- ja terveysministeriön Saattohoitosuosituksen (2010) mukaan jokaisella kuolevalla ihmisellä on oikeus hyvään saattohoitoon potilaan tarpeiden ja toiveiden mukaisesti myös kotona, palvelutaloissa ja vanhainkodeissa, ei ainoastaan sairaaloissa. Tämä oikeus ei kuitenkaan toteudu. Suomessa laadukkaan saattohoidon saaminen omalla kotipaikkakunnalla on sattumanvaraista. Pahimmillaan kuoleva potilas toimitetaan viimeisiksi päivikseen jopa satojen kilometrien päähän kodistaan ja rakkaistaan.

Yhteisvastuu / Kirkkopalvelut ry.
Kuva: Samuli Karala